

Eindverslag verkenningen collegevorming gemeente Hattem

Inleiding

Vanwege de breed gedragen wens om meer rust en regie te krijgen bij het formatieproces, ben ik ruim voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 namens alle zeven politieke partijen gevraagd om als verkenner aan de slag te gaan in de gemeente Hattem.

Ik vind het eervol dat ik gevraagd ben en heb de opdracht aanvaard, mede vanwege die breed gedragen wens.

De raad heeft mij de volgende opdracht gegeven:

“Verken de mogelijkheden die partijen geschikt achten voor het vormen van een stabiele meerderheidscoalitie welke recht doet aan de uitslag van de verkiezingen en een stabiel college kan vormen voor de komende vier jaren.”

Aanvullend ontving ik de verkiezingsprogramma's van alle partijen en het overdrachtsdocument van de ambtelijke organisatie.

In de periode van 25 maart tot en met 1 april 2026 heb ik drie gespreksrondes gehouden. Waarvan twee rondes met alle zeven partijen afzonderlijk, waaronder een aparte kennismaking met een lijsttrekker en één gesprek met alle partijen die in dit eindverslag genoemd worden. Daarbij werd ik ondersteund door de raadsadviseur / plaatsvervangend griffier.

Het verslag van de verkenningsfase zal worden besproken tijdens een openbare raadsvergadering op woensdag 8 april 2026 en daarmee is deze fase afgerond.

Daarna kan worden begonnen aan de formatiefase en collegevorming. De coalitievormende partijen hebben mij gevraagd om dit te begeleiden. Ik ga graag op dit verzoek in. Deze fase zal door de gemeentesecretaris worden ondersteund met hulp van de ambtelijke organisatie.

Verkiezingsuitslag

De gemeenteraad van Hattem heeft 15 zetels.

De zetelverdeling ziet er na de verkiezingen van 18 maart 2026 als volgt uit:

HattemCentraal	3 zetels
ChristenUnie	3 zetels
Algemeen Belang	2 zetels
GroenLinks-PvdA	2 zetels
CDA	2 zetels
VVD	2 zetels
D66	1 zetel

In de eerste verkenningsronde met de afvaardiging van de partijen is conform de opdracht nadrukkelijk stil gestaan bij de mogelijkheden voor het vormen van een stabiele meerderheidscoalitie. Welke enerzijds recht doet aan de verkiezingsuitslag en anderzijds een stabiel college kan vormen. Bij de totstandkoming van het advies is gekeken naar de verkiezingsuitslag en is de weging op basis van zetelverdeling meegenomen. Naast inhoudelijke punten zijn ook zaken als stijl en ervaring aan de orde geweest.

Eerste gespreksronde

Op woensdag 25 maart en vrijdag 27 maart 2026 heb ik met lijsttrekkers en vertegenwoordigers van de fracties bilateraal gesproken.

Daarbij zijn de volgende vragen aan bod gekomen:

Duiding:

- Hoe kijken jullie terug op deze gemeenteraadsverkiezingen?
- Geef een duiding van de uitslag.
- Hoe zien jullie de eigen rol/ bereidheid tot bestuursverantwoordelijkheid?

Coalitie:

- Welke mogelijkheden voor het vormen van een coalitie zijn er?
- Welke variant heeft de voorkeur?
- Zijn er zaken die in deze voorkeursvariant moeilijk liggen?

Inhoud:

- Welke inhoudelijke onderwerpen zijn van belang voor het verdere proces?

Samenstelling:

- Hoe kijken jullie aan tegen de samenstelling van het college?
- Hoeveel wethouders zijn mogelijk dan wel wenselijk?
- Is er een wethouderskandidaat, en zo mogelijk wie?

Samenvatting opbrengsten:

- Het waren prettige en open gesprekken, in een goede sfeer.
- Alle fracties gaven aan bestuursverantwoordelijkheid te willen dragen. D66 stelde zich hierin bescheiden op en wil verantwoordelijkheid nemen als daarom gevraagd wordt.
- De meerderheid van partijen gaf aan een voorkeur te hebben voor een coalitie van drie partijen.
- Houd rekening met een verbindende bestuursstijl van het college, met aandacht voor het bestuurlijk samenspel college-raad-ambtelijke organisatie.
- Formuleer een coalitieakkoord op hoofdlijnen. Waarbij een financieel sluitend kader belangrijk is; passende (financiële en organisatorische) ambities, ook in relatie tot regionale samenwerking; aandacht voor onder meer woningbouw, participatie, sociaal domein en onderwijshuisvesting.

Op basis van de eerste gespreksronde werd duidelijk dat er het meeste draagvlak is voor een meerderheidscoalitie met drie partijen en drie wethouders. Dit is alleen mogelijk qua zetelaantal met HattemCentraal, ChristenUnie en een andere partij met 2 zetels. HattemCentraal gaf aan voorkeur te hebben voor de ChristenUnie en de VVD om tot een stabiele coalitie te komen. ChristenUnie heeft zich over de andere partijen met 2 zetels genuanceerd uitgesproken met criteria als waardegedreven, sociaal georiënteerd en bestuurlijke kwaliteit en bij de afweging uiteindelijk de voorkeur gegeven aan de VVD.

Voor een zorgvuldig afgewogen advies vond ik het gewenst om met alle partijen apart een tweede gespreksronde te plannen. Ook om met partijen de (inhoudelijke) inbreng van andere partijen, waar relevant, door te nemen.

Tweede gespreksronde

Op maandag 30 maart 2026 vond de tweede ronde met alle zeven partijen afzonderlijk plaats. Daarbij zijn ook inhoudelijke onderwerpen aan de orde geweest die door sommige andere partijen in eerdere gesprekken zijn genoemd. Zoals verkeersveiligheid, inclusie en zondagsrust.

Naar aanleiding van deze gesprekken werd helder dat er mogelijkheden waren om met name met HattemCentraal, ChristenUnie en de VVD deze meerderheidsvariant af te tasten. Daarbij was van belang om te weten wie de wethouderskandidaat van de ChristenUnie zou zijn en of er voldoende vertrouwen zou zijn dat er geen onderwerpen waren waarover niet tot overeenstemming gekomen zou kunnen worden.

Ik heb de fracties van Algemeen Belang, GroenLinks-PvdA, CDA en D66 schriftelijk geïnformeerd over het plaatsvinden van een derde ronde.

Derde gesprek

Na de installatieraad op woensdag 1 april heb ik een derde gesprek gevoerd met HattemCentraal, ChristenUnie en de VVD en hun wethouderskandidaten.

Daarbij heb ik een terugkoppeling gegeven van de twee gespreksrondes en is stil gestaan bij de teleurstelling van de partijen die niet aan tafel zitten. Zeker bij de partijen die bij de verkiezingen gewonnen hadden.

De partijen vinden het van belang dat Hattem moet aantonen een zelfstandige gemeente te kunnen blijven met daarbij passende (financiële en organisatorische) ambities. Er is doorgesproken over het nastreven van een verbindende bestuursstijl, zowel in het college als in de raad en richting samenleving. Met aandacht voor het bestuurlijk samenspel tussen raad- college en ambtelijke organisatie en - waar nodig - het herstellen van relaties in de samenleving.

Bevindingen en advies

Mijn conclusie is dat er vertrouwen is bij HattemCentraal, ChristenUnie en de VVD om met elkaar de coalitie te gaan vormen en dat op punten waar de standpunten uiteenlopen, men elkaar op basis van wederzijds respect weet te bereiken. Ook is het vertrouwen in de wethouderskandidaten naar elkaar toe uitgesproken.

Ik adviseer hierbij om de volgende fase van formatie in te gaan en te komen tot een coalitieakkoord met de volgende partijen: HattemCentraal, ChristenUnie en VVD.

Deze coalitie bestaat in totaal 8 van de 15 raadszetels.

Daarbij geef ik u aanvullend de volgende adviezen mee:

- Maak een beknopt coalitieakkoord op hoofdlijnen en gebruik naast de verkiezingsprogramma's het overdrachtsdocument van de ambtelijke organisatie en een actueel financieel beeld als input voor dit akkoord.
- Koppel tijdens het formatieproces periodiek terug naar de fracties en de gemeenteraad en betrek ze zoveel mogelijk bij dit proces.
- Laat de formatiefase begeleiden door een (externe) formateur. De collegevormende partijen hebben mij gevraagd om dit te begeleiden. Ik ga graag op dit verzoek in.

Ik wil u danken voor het in mij gestelde vertrouwen.

Henk Jan Meijer

3 april 2026

Bijlage: gespreksverslagen van de drie gespreksrondes